

NETWERK CONFERENTIE

21 juni 2018

MAG IK MET JE MEEDOEN?

Nut en
noodzaak
van spelen

14 pagina's
voorbeelden

Spil in de
Wijk in beeld

INHOUD

4 SINDS VORIGE EDITIE
Heeft het wat opgeleverd

6 2 X 2
Tweegesprekken over belang van spellen

8 4 THEMA'S
19 praktijkverhalen

22 SPIL-X-TALKS
4 projecten in het kort

24 IMPRESSIE
Terugblik op Spil in de Wijk 2018

26 WAT NEEM IK MEE...

ontwerp: Petra Vroomen

ANDERE PARTNERS VAN SPIL IN DE WIJK

KNHM / ZO Wonen / Wel.kom / PIW / VKKL /
Zuyd Hogeschool / IBA Parkstad / Jadoen

VRAGEN OF IDEEËN OVER SPIL IN DE WIJK? NEEM CONTACT OP MET:

SITTARD-GELEEN

Annemarie Janssen: annemarie.janssen@sittard-geleen.nl
of Francois Mostard: francois.mostard@sittard-geleen.nl

HEERLEN

Susan Hurenkamp: s.hurenkamp@heerlen.nl

MAASTRICHT

Bianca Vaessen: bianca.vaessen@maastricht.nl

ROERMOND

Saskia Zijlstra: saskiazijlstra@roermond.nl

WONEN LIMBURG

Twan Vincken: twan.vincken@wonenlimburg.nl

PROVINCIE LIMBURG

Angelique Hendriks: ach.hendriks@prvlimburg.nl

Resy Sanders: twc.sanders@prvlimburg.nl

Gastredactie Bep Mergelsberg (redactie/fotografie), Rob Fuldner (fotografie), Corné Netten (fotografie) en Willy van der Weide (fotografie)

www.magazine-on-the-spot.nl

De redactie heeft mensen in dit magazine de mogelijkheid geboden aan te geven wanneer ze niet mee willen werken aan publicatie. Mocht u in het magazine staan en daar bezwaar tegen hebben, dan kunt u dat kenbaar maken via info@magazine-on-the-spot.nl o.v.v. 'Spil in de Wijk'.

COLOFON

Dit magazine is een product van Magazine on the Spot en werd gemaakt tijdens de tweede netwerkconferentie Spil in de Wijk, op 21 juni 2018 in kasteel Limbricht. Aan de inhoud droeg een gastredactie bij met fotografie en verslagen.

Redactie/coördinatie René Lamers

Redactie Marloe van der Schrier, Kim Chang Pan Huo

Fotografie 'Na een jaar' Sanneke Fisser

Vormgeving John Stelck

(bovenste rij v.l.n.r.) Bianca Vaessen, Hans Zeegers, Jacky Relouw, François Mostard, Angelique Hendriks, Susan Hurenkamp, Sami Sezin

(onderste rij v.l.n.r.) Doenja Urlings, Twan Vincken, Sandy Penders-Janssen, Marijke Meulenberg-Eerhardt, Twan Schmitz, Annemarie Janssen, Resy Sanders

Mag ik met je meedoen?

Het is de oervraag waarmee mensen contact leggen voor hun behoefte aan verbinding met andere mensen. Daarvoor moet je schakelen naar de ander, in plaats van uitgaan van je eigen doelen en tempo. Dat is niet iedereen gegeven.

Als het lukt de vraag te stellen, dan komt de boodschap soms niet over. Ziekte, armoede, laaggeletterdheid, een druk leven; mensen houden de boot af of zeggen (achteraf) aan de kant te staan. De ene kant van de wereld van spellen in de wijk (systeemwereld) sluit niet altijd goed aan bij de andere kant van hun wereld in de wijken en buurten (leefwereld).

We kunnen beginnen door mensen echt te betrekken en hen te vragen: "Mag ik met jón meedoen?" Dit was het thema van de tweede netwerkconferentie van Spil in de Wijk, wederom georganiseerd op de langste dag van het jaar.

De spellen bestormden de burcht van kasteel Limbricht in de gastgemeente Sittard-Geleen. Tijdens workshops, gesprekken en nieuwe ontmoetingen deelden Limburgse spellen op SIDW18 hun kennis, inzichten en goede voorbeelden van hoe mensen mee doen in de samenleving. Leerzaam voor iedereen!

Geniet van de inhoud van dit nieuwe magazine over Spil in de Wijk. Wij kijken alvast uit naar de Spil in de Wijk-on tour activiteiten, in het najaar van 2018. En we gaan voor een volgende Spil in de Wijk, op 20 juni 2019.

SINDS VORIGE EDITIE

Vorig jaar gaven deze spullen aan wat zij verwachtten van Spil in de Wijk 2017. En? Heeft het dat ook opgeleverd? We keken met een aantal terug.

Veel nieuwe contacten

“Sinds de vorige Spil in de Wijk is er binnen mijn vrijwilligerswerk voor DOP Meers en Stichting Dorpsdagvoorziening Meers – onder andere Bie Gerda - veel gebeurd. Met name de contacten met de mensen van de VKKL, dorps- en wijkcoördinatoren van collega-gemeenten en andere vrijwilligers vind ik uiterst waardevol. We wisselen ervaringen uit en helpen elkaar aan nieuwe ideeën. Dankzij provincie-brede netwerkbijeenkomsten zoals Spil in de Wijk hoeven we niet steeds opnieuw het wiel uit te vinden.”

MYRIAM CUYPERS-PLOEM

Communicatieadviseur gemeente Meerssen

Kijkje in een andere keuken

“Ik heb de contacten met collega's van andere organisaties als zeer positief ervaren. Ervaringen en tips over de praktijk werden uitgewisseld. Hoe pak je dit op, wat is jouw ervaring met, waar loop je tegen aan en hoe los je dit op, enzovoorts. Feitelijk was het kijken in andermans keuken waar je toch wel iets mee kunt.”

FRANS DRISSEN

Wijkcoördinatie Lindeneuvel
Sittard-Geleen

Uitbreiding van aanbod

“Sinds de vorige Spil in de Wijk is gebleken dat Volontario meer bekendheid heeft gekregen. Bij de afsluiting kregen we de vraag of ons concept ook in te zetten zou zijn bij andere doelgroepen. Dat hebben we onderzocht en meegenomen in de verbreding van ons concept. Ook is de organisatie uitgegroeid tot een professionele, waarbij wij, de initiatiefnemers, nu fungeren als begeleider en adviseur voor de verbreding en de uitrol.”

ILONA DE SCHWARTZ

Stichting Volontario

Verdubbeling Facebook-volgers

“Van vorige keer heb ik meegenomen hoe als professional social media te gebruiken. Ik heb mijn Facebook-volgers hierdoor zien verdubbelen. Ook is het mij gelukt om een project rond te krijgen: samen met bewoners van een achterstandswijk toerden we een braakliggend ‘hondenpoep’-veldje om tot een mooi veld met bloemen, gras en een bankje. De buurtbewoners onderhouden het en in ruil stelt de gemeente bloemen en middelen ter beschikking. De buurtbewoners hebben zich daarna gemeld voor de buurtpreventie WhatsApp.”

MAYKEL HEUTS

Wijkgebonden medewerker Maastricht

Contact met de burens

“Ik kwam vorig jaar vooral contact halen, met vakbroeders en -zusters die op straat, in de buurt of de wijk werkzaam zijn. Dat is zeker gelukt. Er zijn inmiddels contacten met andere spullen, zoals van Sittard-Geleen, Heerlen en Kerkrade; burens waarmee wij als Landgraaf zelden contact hadden. Verder meen ik dat mijn collega's en ik ook wat zinvols gebracht hebben. Onze kennis, ervaring en vooral creativiteit om zaken in onze gemeente voor elkaar te krijgen. Mijn credo staat nog steeds: als je elkaar kent, kun je elkaar ook helpen, elkaar aanspreken en zaken voor elkaar krijgen.”

WIM NEELIS

Wijkcoördinator Landgraaf

Opbouw wijknetwerken

“Er zijn afgelopen jaar zeker nieuwe contacten bijgekomen en er is hard gewerkt aan het opbouwen van netwerken in wijken. Enerzijds om draagvlak en begrip te laten opbloeien, anderzijds ook door met verenigingen en bewoners te werken aan een gemeenschapsvoorziening waar de verenigingen zelf gaan beheren. Geen alledaagse praktijk in Heerlen en voor iedereen onwennig, maar ondanks de ups en downs staan we nu aan de vooravond van de start van het experiment.”

RENÉ ROELOFSEN

Strategisch beleidsadviseur Welzijn gemeente Heerlen

Overzicht van partners

“Door de vorige bijeenkomst is het nog duidelijker geworden dat er tal van organisaties bestaan, waarvan ik voorheen het bestaan niet eens wist. Daarom is het raadzaam om overzichtelijk te maken wat er allemaal voor netwerkpartners bestaan, buiten de reguliere partners, om zo je netwerk met ‘nieuwe’, nog niet bekende partners uit te kunnen breiden.”

PETER ALBERTOE

Wijkagent Sittard Stadbroek en Broeksittard,
onderdeel van Sociaal Gebiedsteam

2x2

Vier mensen die nauw betrokken zijn bij Spil in de Wijk gaan met elkaar in gesprek. Wat levert een netwerkconferentie op en wat moet er nog gebeuren.

TWAN VINCKEN

projectmanager Wonen Limburg

ANNEMARIE JANSSEN

programmamanager burgerparticipatie en wijkgericht werken bij de gemeente Sittard-Geleen

SAMI SEZIN

opbouwwerker Wel.com

ANGELIQUE HENDRIKS

programmamanager Sociale Agenda bij de Provincie Limburg

‘Dit netwerk nu gaan verduurzamen’

Annemarie: “En dat is vorig jaar al gelukt bij de eerste editie van Spil in de Wijk. Eén van mijn collega’s leerde iemand kennen die bezig was met een project in Maastricht op het gebied van buurtnetwerken. Daar zijn we vanuit Sittard-Geleen naar toe geweest om mee te kijken en inspiratie op te doen.”

Twan: “Je merkt nu ook al dat Spil in de Wijk daar een rol bij vervult. Veel instanties benaderden ons omdat ze hier een bijdrage wilden leveren en hun kennis wilden delen.”

Annemarie: “Al moeten we daarbij wel blijven beseffen dat we het doen voor de maatschappij. Het moet een mix blijven van professionals, inwoners en vrijwilligers.”

Twan: “Zo kunnen we een bruikbaar netwerk creëren. Ik hoop dat we nog een slag kunnen maken als Spil in de Wijk en dat iemand dit fulltime kan stroomlijnen. Nu moeten we soms kansen noodzakelijk nog laten liggen omdat we het allemaal combineren met ons andere werk.”

Annemarie: “Vaak gaat het geld bijvoorbeeld in de wijken vooral naar organisatie en projecten en komt het niet op de plek waar het echt moet zijn, dichtbij de mensen.”

Twan: “En door een netwerk als Spil in de Wijk leren we van elkaar hoe dat beter kan en moet.”

Je kunt er een digitaal netwerk op nahouden, maar wanneer je elkaar echt ziet en ervaart wat de ander doet, komen ideeën op, ontstaat er een band en helpen mensen elkaar. ‘Real life google’, noemt Sami Sezin (opbouwwerker Wel.com) het in gesprek met Angelique Hendriks (programmamanager Sociale Agenda bij de Provincie Limburg).

Sami: “Hoe kunnen we wijken verbeteren, de leefbaarheid vergroten en alle initiatieven daartoe bij elkaar brengen? Tijdens de netwerkconferentie Spil in de Wijk kunnen we ontzettend veel van elkaar leren. We hoeven niet alles zelf opnieuw te bedenken. Er is al zoveel. We moeten het alleen van elkaar weten en zien te vinden. En gebruikmaken van dit netwerk. Eigenlijk is Spil in de Wijk een groot real life google.”

Angelique: “Je ziet het voor je ogen gebeuren. Mensen luisteren naar elkaar en praten met elkaar. Dat is de netwerkgedachte.”

Sami: “Als opbouwwerker in de Donderberg ondersteun ik diverse wijkinitiatieven. Ik zoek naar pareltjes in de

‘Prettig om de Provincie als partner te hebben’

wijk. Ik wijs de weg, help bij het zoeken naar professionele partners, financiële stromen, hulp bij wetgeving. Die ervaring en kennis deel ik hier.”

Angelique: “Zo kruisten onze wegen zich ook. Jij was betrokken bij een geweldig project: Dondersgoed Spul. En daar kan ik dan ook weer mijn steentje aan bijdragen, vanuit de Provincie.”

Sami: “Het was Miriam Delissen die met het idee kwam van de ruilwinkel, repair-café en spel-o-theek. Ik zei tegen haar: je moet dit voorleggen aan Kern met Pit! En zo is het gaan rollen.”

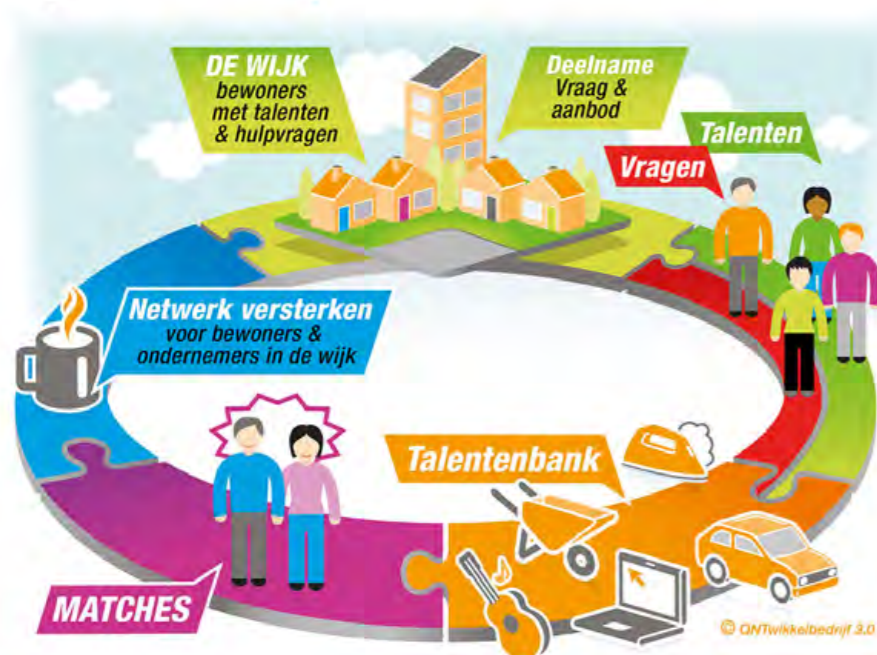
Angelique: “Je bent in jouw functie echt een spil in de wijk. Ik ben meer een spil tussen de gemeenten en maatschappelijke organisaties. Het echte werk in de wijk tussen de bewoners, dat doen jullie. Dat belang erkennen we. We delen het. We leggen het vast; zo gaat het niet verloren.”

‘Er is al zoveel. We moeten het alleen van elkaar weten’

Sami: “Het is heel prettig om de Provincie als partner te hebben, naast partners op uitvoeringsniveau. Een voorbeeld: ik was met wijkbewoners bezig met een project. We wilden met busjes op werkbezoek naar vergelijkbare projecten in Weert, Venlo en Venray. Als ik dat voorstel in onze eigen gemeente, dan vindt de wethouder het vaak wel een goed idee, maar dan stuiten we op het geldprobleem. Als de Provincie er ook het belang van in ziet, dan kun je veel meer bereiken.”

Angelique: “Uiteindelijk hebben we een gezamenlijk doel. In onze Sociale Agenda 2025 streven we naar meer betrokkenheid in wijken, meer mensen die mee kunnen doen, naar verbetering van kwetsbare wijken. Positieve gezondheid is de rode draad.”

ACCENT OP IEDERS TALENT

Iedereen kan wel iets. Dat blijkt wel onder andere in Gennep waar – naast Tilburg en Valkenswaard – bewoners van een wijk in grote getalen, van jong tot oud, zich voor elkaar inzetten. Op initiatief van wijkbewoners, die vonden dat samenhing miste en buurtgenoten elkaar te weinig kenden, is daar een Talentenbank ontwikkeld waarin het zich afgelopen jaar 152 bewoners hebben ingeschreven. De Talentenbank vormt nu een centraal punt waar doorverwezen kan worden voor specifieke bewonersdiensten.

Voor de Talentenbank ging Roos van Otterdijk van ‘Roos krachtige verbindingen’ de wijk in. Daaruit ontstaat regelmatig een afspraak voor een ‘warme intake’. Dan wordt op een formulier ingevuld waaraan een bewoner behoefte heeft en/of wat die te bieden heeft. Uitgangspunt is wat mensen wél kunnen.

Cultuurkanteling

Bij het initiatief zijn 25 sociale partners en 20 lokale ondernemers aangesloten. Na een jaar ziet Roos duidelijk resultaat: “Er is een kanteling in cultuur: er is oog

voor wie in de buurt wat nodig heeft.” Als bewoner hóef je niet per se wat te doen, je kunt ook een signaalfunctie hebben. Er is nu een maandelijks koffie-uur waar gemiddeld 32 mensen per keer op afkomen, jeugd heeft het initiatief genomen voor een pannakooi, klusjesmannen waaronder ‘statushouders’ helpen in de buurt en er is een weggeefwinkel. Mensen met uiteenlopende achtergronden zitten in de Talentenbank, van arm tot rijk. Roos: “We hebben niet één specifieke doelgroep. De hele wijk is onze doelgroep.”

Leuker werk

Volgens Roos kunnen professionals van deze aanpak leren dat je luistert naar de vraag van bewoners. Organisaties zijn geneigd een standaard aanbod te geven. “Het vraagt van professionals een andere manier van denken, maar uiteindelijk maakt het hun werk ook leuker.”

Meer info?

ontwikkelbedrijf3punt0.nl

—
Lieneke Verspaandonk
 (Ontwikkelbedrijf3punt0)
lieneke@ontwikkelbedrijf3punt0.nl
 06-52174910

—
Roos van Otterdijk
 (Roos krachtige verbindingen)
info@gewoon-roos.nl
 06-53583055

SAMEN LEVEN = SPULLEN RUILEN, REPAREREN EN DONEREN

Het begon in de Donderberg in Roermond met een idee voor een ruilwinkel. ‘Dat was het eerste plan’, zegt initiatiefneemster Miriam Delissen. “Maar toen dacht ik: waarom combineren we het niet met een repaircafé en een spel-o-theek? Daaraan is zeker behoefte in deze wijk, waar genoeg

mensen wonen die het niet breed hebben.”

Dondersgoed Spul

Maar hoe pak je zoiets aan? Miriam: “De opbouwwerker stelde voor dat we ons plan bij Kern met Pit zouden presenteren.” Daarna ging het snel: er

werd een werkgroep opgezet, subsidie aangevraagd, buurtbewoners dachten en hielpen mee. ‘Dondersgoed Spul’ was geboren: een ruilwinkel, repaircafé en spel-o-theek in één. Alles met gesloten beurs. “Aanvankelijk zaten we op verschillende locaties, maar na een rondgang door de wijk en op Facebook bleek dat de meeste

UIT DE EENZAAMHEID

bewoners Wijkcentrum de Donderie de beste locatie vonden. Sinds maart zijn we elke woensdag geopend.” Voor de wijk is dit een enorme impuls, zegt Miriam Delissen. “Je staat er versteld van wat mensen allemaal doneren. Spullen worden niet meer weggegooid, kapotte apparaten worden gerepareerd. Mensen zijn er blij mee, en wat ook belangrijk is: het is duurzaam.”

Heerlen en Geleen

Ook elders ontstaan vergelijkbare, duurzame initiatieven. In Heerlen zamelt de stichting Gered Gereedschap gereedschappen en machines in, knapt ze op en verzendt de spullen naar ontwikkelingslanden. In Geleen is op initiatief van een bewoner, met hulp van partners, een weggeefwinkel geopend. Spullen worden ingeleverd en die zijn voor nieuw plezier en gebruik te verkrijgen. Intussen zorgen de Portiekportiers in de Geleense buurt voor een schone omgeving. Dat is duurzaam goed!

Meer info?

Miriam Delissen (Dondersgoed Spul)
dondersgoedspul@gmail.com
 06-14120514

—
Loe Sloen (Gered Gereedschap)
geredgereedschap-parkstad@gmail.com
 045-5726726

—
Nicole Koolen (Zo Wonen)
n.koolen@zowonen.com
 06-54620041

Weten – willen – kunnen – tijd. Dit is in de kern het schema dat professionals kunnen volgen om mensen die (driegen te) vereenzamen goed door te verwijzen. Verplaatsen in de vereenzaamde persoon is belangrijk. Je kunt als professional die eenzaamheid niet wegnemen, dat moet de persoon zelf doen. Wel kun je erbij helpen.

Eenzaamheid als signaal

Eenzaamheid is een signaal, net als honger. Heb je honger, dan moet je eten. Als je je eenzaam voelt, moet je zelf iets doen aan hoe je verbinding hebt met anderen. Belangrijk is aan te nemen van de persoon wanneer die zich eenzaam voelt, ook al heeft die veel contacten. Vaak is een grote levensgebeurtenis oorzaak van het ontstaan van gevoelens van eenzaamheid: je eerste kind krijgen, het aangaan van een nieuwe relatie, het verlies van een naaste of het voor het eerst op kamers gaan wonen. Soms voelen mensen zich hun hele leven lang al eenzaam. Ook kan er een verband bestaan tussen eenzaamheid en depressie.

Chronische eenzaamheid

Eenzaamheid kan chronisch worden. Er kleven grote gezondheidsrisico's aan: het kan schadelijker zijn dan roken en drinken samen. “De hersenen worden zelfs beïnvloed, waardoor mensen anders gaan functioneren”, illustreert Josja Biessen van Biessonder. “Mensen met last van eenzaamheid zien sneller een bedreiging in het gezicht van een ander, worden ook minder besluitvaardig en pikken sociale signalen minder goed op. Het IQ kan zelfs afnemen.” Wanneer bij chronische eenzaamheid (al na één jaar) de hersenen anders functioneren, moet je dat eerst aanpakken. Pas daarna is iemand weer in staat tot het aangaan van passende contacten. De cursus ‘Creatief Leven’ kan hier uitkomst bieden.

Weten-willen-kunnen-tijd

Dit schema is een hulpmiddel voor wanneer de vraag zich opdringt óf en wanneer je eenzaamheid bespreekbaar maakt. Je kunt het ook gebruiken om beter te kunnen doorverwijzen. Iemand kan alleen zelf zeggen of hij zich eenzaam voelt. Pas daarna kun je bekijken of iemand wil veranderen en de mogelijkheden hiertoe heeft. Vervolgens bepaal je hoe lang iemand al eenzaam is: korter dan twee maanden, langer dan een jaar of altijd al? Dat geeft de richting aan voor de juiste hulp. Toch blijft er een groep die echt niets wil of kan. Josja: “Dan is het zaak om met liefdevolle dingen het leven zo aangenaam mogelijk te maken.”

Adriane Keulen

Wethouder
gemeente Heerlen

‘Eenzaamheid breed bekijken’

“Eenzaamheid heeft veel verschillende gezichten en er bestaan geen panklare oplossingen voor. Eenzaamheid heeft zeker niet alleen te maken met het hebben van weinig of geen contacten. Er kunnen ook andere oorzaken zijn. Je kunt veel contacten hebben en toch geen verbinding voelen. Het probleem is dus breder dan vaak gedacht wordt. Belangrijk om te onthouden is dat de professional moet weten of hij ondersteuning kan bieden, voordat hij van alles gaat losmaken.”

Meer info?

Josja Biessen (Biessonder)
biessen@biessonder.nl
 06-10003452

JONGEREN FINANCIËEL BEWUST MET STADSSPEL

‘No Credit, Game Over!’ is een Serious Urban Game digitaal stadsspel voor en door jongeren. Het geeft kwetsbare doelgroepen informatie op maat en laat ze kennismaken met instanties. Want wie wil er nou overdonderd worden met informatie?

Andere manier leren

Lieve Achten ontwikkelde het concept zo'n tien jaar geleden, eerst in België. Haar bedrijf Telma heeft al verschillende spellen ontwikkeld waarbij steeds het doel is om jongeren (tussen de 16 en 25 jaar) op een andere manier te laten leren en de juiste informatie te bieden. “Vaak krijgen jongeren van alles door de strot geduwd. Papiertjes invullen, belastingen betalen, maar er moet ook een soort financiële geletterdheid ontstaan.”

Oplossingen zoeken

Het digitale spel ‘No Credit, Game Over’ stuurt jongeren de straat op met 500 euro aan schulden. Opgebouwd door te veel uitgaan, door het niet halen van een studie en een maximale studielening. Lieve: “Eigenlijk moeten ze empathie krijgen ten opzichte van hun personage

en van daaruit proberen oplossingen te zoeken.” Achteraf, terug na een tocht van een paar uur door de stad aan de hand van het digitale platform van Serious Urban Game worden de beslissingen geëvalueerd.

Eerst is er een mentorles, waarin een nulmeting wordt gedaan: leen je wel eens iets, ken je iemand met schulden? Gevolgd door een speelsessie. Bij elkaar twee lessen dus. De jongeren verplaatsen zich in personages. Die worden gebeld. ‘Hé, kun je van mij werk overnemen, want mijn moeder is ziek?’ Dat blijkt zwartwerk te zijn. Trap je erin? ‘Goedendag, u moet nog 200 euro betalen, omdat u bent opgenomen geweest in ziekenhuis toen u met de scooter onderuit ging.’ Ofwel: aan zorg zit een eigen bijdrage. ‘Zeg, jij hebt mijn scooter geleend, maar nu heb ik een boete.’ Schuld bij een vriend. De jongeren moeten echt naar instanties toe en leren zo representatief te zijn en respect te tonen.

Thera Hurkmans

Buurtopbouwwerker
Punt Welzijn

‘Dit sluit aan op belevingswereld jeugd’

“Ik ga deze game voorleggen om in Weert in te voeren. Deze past veel meer in de beleving van jongeren en haalt ze naar instanties toe. Eerst wilden wij naar de jongeren toe gaan. Hulpverleners zitten vaak in een eigen bubble en denken vanuit wat zij weten, terwijl jongeren andere behoeften hebben. Sterk vind ik ook dat het sterk lokaal is en je het moet inrichten per stad.”

Hulpverlening

In Venlo en Maastricht wordt het spel nu ook gespeeld; in Maastricht onder leiding van welzijnsonderneming Trajekt. Ook andere organisaties zijn betrokken, zodat jongeren leren waar ze terecht kunnen als ze hulp nodig hebben. Lieve: “Het format spreekt jongeren aan. Deze methode heeft effect en ze vinden het leuk om op een andere manier iets te leren.” Door de opzet kunnen ook laaggeletterden de game doen.

Meer info?

pasopjegeld.nl/stadsspel-nocredit-gameover

Lieve Achten (Telma)

lieve@ew32.be

06-22345632

Sandra Smeitink (Trajekt)

sandra.smeitink@trajekt.nl

06-55695279

GEZOND EN VERS GEKOOKT

De Limburgse bevolking vergrijsd. De provincie kent, vergeleken met de rest van Nederland, relatief veel chronisch zieken. Bewoners zijn minder gezond en vitaal. Er is een achterstand in arbeidsparticipatie. Dat kan en moet anders. Te beginnen met een gezonde leefstijl.

Met het concept Positieve Gezondheid wil de Provincie een trendbreuk realiseren. Werken aan een gezond lijf blijft belangrijk. Maar aan gezondheid zit ook een sociale, maatschappelijke en emotionele kant. Hoe kun je gezond, maar ook gelukkig oud worden? Wat heb je daarvoor nodig? Wat geeft betekenis aan je leven? Het accent van Positieve Gezondheid ligt niet alleen op je lijf, maar op je hele leefwereld.

Kennis en keuzes

Met gezond eten maak je op veel fronten al een goede start. “Het draait om kennis en keuzes”, vat Hanneke Philipsen, superchef in Sittard-Geleen, het probleem samen. Zij kookt samen met bewoners en wijst hen praktisch op hoe je goedkoop en toch gezond kunt eten. “Op de bouwmarkt, in het tuincentrum, bij het tankstation; overall word je verleid tot on-

gezond eten – veel zout en suiker. Maar die Mars is echt niet duurder dan een appel.” Het gaat ook om slim inkopen: bij de kassa liggen vaak de dure, ongezonde dingen. Met gezond eten kun je dus ook goedkoper uit zijn.

Makkelijk praten

Wie zich af en toe een McDonalds kan veroorloven, kan ook gezond eten, stelt Hanneke. Voor wie echt van het minimum moet rondkomen, wordt het moeilijker, erkent ze. Dan moet je oppassen niet te belerend te worden met je verhaal over keuzes, want voor jou als professional is het makkelijker praten, denken mensen al snel. “Ik kan me voorstellen dat als je in financiële en economische problemen zit, je wel wat anders aan je hoofd hebt. Dan pak je liever een voorverpakte suikerwafel dan een appel die je eerst moet wassen. Ik wijs mensen vooral op de positieve kanten en reik ze de helpende hand. Ik doe dat vaak via de kinderen van minima.”

Smaakgeheugen

Hanneke leert de kinderen theorie, maar vooral de praktijk: ze leren koken met fruit en groente, zonder zakjes en pakjes. Zo ontdekken ze dat ze – net als zwem-

Harrie van der Pennen

Vrijwilliger
Buurthuis Bosspark,
Sittard-Oost

‘Duurzame moestuin’

“Als je als kind gezond eet, heb je daar je hele leven wat aan. Dat is dus iets wat ik graag stimuleer. Zelf heb ik altijd een groentetuin gehad, en voor mijn kleinkinderen ben ik nu bezig met een moestuinproject met ledverlichting. Dat is duurzaam, kan in zomer én winter en je hebt geen bestrijdingsmiddelen nodig. Doel is om deze moestuin in het Bosshuis te realiseren. Kinderen vinden het fantastisch, vooral vanwege de nieuwe technologie.”

men – gezond eten moeten leren, dat ze een smaakgeheugen moeten opbouwen. Wanneer kinderen koken, heeft dat breder effect. Wanneer je vriendinnetje lekkere broccoli kookt, werkt dat beter dan wanneer een volwassene zegt dat je het moet eten. Ook leren kinderen etiketten lezen.

Meer info?

Esther Stoffers (Huis van de Zorg)
esther.stoffers@huisvoordezorg.nl
06-40160551

Hanneke Philippen
(superchef Sittard-Geleen)
hannekelouisa@gmail.com
06-29026328

Brechje Kolle (Jong Leren Eten)
kolle@cnme.nl
06-47330926

Marietta ten Hark
(Budget Koken Heerlen)
latifaz000@hetnet.nl
06-12551355

(H)ERKEN EEN PSYCHISCH PROBLEEM

Psychische problemen moeten uit de taboesfeer. Zowel bij burgers, als bij professionals, zo stelt Judith van Witsen van GGZ-instelling Mondriaan. Waar bij een fysiek probleem mensen uit de omgeving van een persoon meteen steun willen en kunnen verlenen, wordt juist vaak gezwegen bij psychische problemen. Of men heeft onvoldoende kennis en vaardigheden deze problemen op te merken of hierin iets te kunnen betekenen voor een ander. Dat maakt het bespreekbaar maken moeilijker.

Vaker suïcide

“Terwijl het iedereen het kan overkomen”, weet Judith. “Het is niet alleen iets van mensen met een sociale achterstand. Iedereen, ook jou of mij, kan het overkomen. Hoewel maar 0,45 procent van de mensen een psychose krijgt, is er geen garantie dat het jou niet overkomt. In Nederland heeft per jaar zes procent

van de mensen een depressie; zij plegen gemiddeld vier keer zo vaak suïcide. En in Nederland overlijden jaarlijks vier keer zoveel mensen door suïcide dan door een verkeersongeval.” Harde feiten.

Vanuit Australië is de Mental Health First Aid ontwikkeld, een cursus Eerste Hulp bij (Beginnende) Psychische Klachten. Die heeft inmiddels in 23 landen zijn nut bewezen. Het helpt burgers, maar ook hulpverleners anders naar psychische klachten te kijken en mensen die ermee kampen te benaderen. Je leert in de cursus niet alleen signalen en symptomen te herkennen. Je leert vooral ook wat je voor iemand kunt betekenen en hoe. Er is uitgebreid wetenschappelijk onderzoek gedaan, het werkt onder andere effectief tegen stigma en verkleint de sociale afstand tussen mensen.

“Belangrijk is om tijd vrij te maken en zonder oordelen te luisteren”, stelt Judith. Dit is niet makkelijk, maar in de

cursus staan we hier uitgebreid bij stil. Want als je echt luisteren kan naar wat iemand te zeggen heeft en kennis hebt van zaken, voelen mensen zich eerder gehoord. In dat geval zullen ze ook in een vroeger stadium – indien nodig – naar een huisarts gaan. Of laagdrempelige hulp van naasten accepteren.

Meer info?

mhfa.nl – mhfa.com.au

—

Judith van Witsen (Mondriaan)

j.van.witsen@mondriaan.eu

06-29454859

—

Diana Ummels (Trajekt)

diana.ummels@trajekt.nl

06-52710236

—

Kees Smit (Trajekt)

kees.smit@trajekt.nl

06-11511866

ZACHTE LANDING VOOR NIEUWKOMERS

De nieuwkomers die de afgelopen vier, vijf jaar het land binnen zijn gekomen, worden vaak aan hun lot overgelaten, ziet Ayse Ozdemir. Met haar praktijk Nova Curae probeert ze mensen te helpen die behoefte hebben aan hulpverlening en ondersteuning.

Problemen

“Na een periode van begeleiding in de eerste twee jaar, begint het pas echt als ze het zelf moeten doen. Dan zie je dat ze tegen problemen aanlopen”, ervaart Ayse. Gezondheidsklachten door spanning, angst en piekeren. Sociale problemen doordat ze de Nederlandse taal (en al helemaal het Limburgs dialect) nog niet voldoende machtig zijn. Financiële onduidelijkheid doordat ze niet weten hoe het hier financieel geregeld is.

Met name alleenstaanden minderjarige vluchtelingen vormen een risicogroep. In de Nederlandse samenleving wordt je geacht op je 18de zelfstandig te kunnen functioneren, terwijl voor de jonge vluchteling het dan allemaal nog moet beginnen.

Maatwerk

“Ik ben een groot voorstander van maatwerk”, zegt Ayse. “Ieder gezin dat hier binnenkomt en een woning krijgt, moet aan iemand gekoppeld worden. Iemand die achter de voordeur kan meewerken en passende hulpverlening kan bieden.” Dat is lastig, want in de landen waar ze vandaan komen bestaat vaak helemaal geen hulpverlening. Ze zijn het niet gewend dat er iemand meekijkt. In het land van herkomst kennen ze al die soorten

hulpverlening niet. Hoewel goed bedoeld, kan geboden hulp ook overweldigend zijn. Vooral financiën vormen snel een probleem. Nieuwkomers zijn niet bekend met het Nederlandse systeem, weten niet van wie het geld komt, hebben nog geen gevoel bij – met name vaste – uitgaven. Bovendien sturen ze vaak geld naar familie en kennen ze de regels en voorwaarden voor het complexe armoedebeleid niet.

Tijd en energie

Het project van Nova Curae zorgt voor een zachte landing. Het vraagt tijd en energie, geeft Ayse meteen toe. Nieuwkomers weten bijvoorbeeld niet wat een postzegel is, weten niet waar de brievenbussen staan in Nederland. Hele basale dingen die je meerdere keren moet

LEER HET AMBACHT VAN SOCIALE COÖPERATIES

uitleggen, moet laten zien en voor moet doen. “Het is natuurlijk een discussiepunt hoe je precies vorm moet geven aan maatwerk. Ik weet alleen dat dit mijn manier van werken is en dat het heel goed helpt.”

Ook richting de buurt is zo'n project nuttig: het kan bekendheid geven aan waarom nieuwkomers bijvoorbeeld de voortuin niet onderhouden (hadden nooit een voortuin) of de gordijnen de hele dag gesloten hebben (om zonder hijab in huis te kunnen lopen). Door beeldvorming in Nederlandse media zijn ze vaak zelf huiverig erover te vertellen.

Meer info?

Ayse Ozdemir (Nova Curae)

a.ozdemir@novacurae.nl

06-24131156

Gertie de Klein

Partners in Welzijn

‘Buurt bij nieuwkomers betrekken’

“Ik leer dat de buurt betrokken moet blijven bij wie er in de wijk woont en waarom. Sommige mensen zullen begeleiding bemoezucht noemen, maar het moet van twee kanten komen. Omgekeerd zie ik dat het helpt wanneer jonge vluchtelingen bijvoorbeeld in de buurt kunnen helpen. En waarom zou je dat niet afdwingen? Dat doe je toch ook bij je eigen kinderen? Ik ga nu toch in een straatje bij ons in de buurt kijken, waar in vijf huizen alleenstaande minderjarige vluchtelingen zitten. Onze taalmaatjes nemen ze nu al mee naar de internetcorner, waar ze mensen ontmoeten.”

Dé kunst bij sociale coöperaties is ondersteuning te vinden zonder het eigenaarschap te verliezen. Sociale coöperaties zijn samenwerkingsverbanden van mensen die hun bestaanszekerheid en die van anderen proberen veilig te stellen in een afbrokkelend socialezekerheidsstelsel. Juriste Nicole Estejé en socioloog Raf Janssen brachten negen sociale coöperaties samen om in kaart te brengen hoe mensen erbinnen samenwerken en welke vaardigheden ervoor nodig zijn.

Scharrelondernemers

Bestaande sociale coöperaties zijn vaak wijkbedrijfjes die de overheidstaken uitvoeren die zijn afgestoten. Zoals de Lucas Community in een oude school in Amsterdam. Daarin zijn nu beginnende wijkbedrijfjes gevestigd. Of ‘De Vrije Uitloop’ in Breda waar ‘scharrelondernemers’ met behoud van uitkering hun talenten kunnen ontplooiën en afspraken hebben gemaakt met de gemeente om een deel van hun verdiensten te mogen houden om werk materiaal aan te schaffen. Maar je ziet ook een ruilwinkel. En kindertijd, waarin kinderen leren samen te werken en iets voor hun wijk te doen.

De sociale coöperatie vraagt nieuwe vaardigheden. Samen met bestaande sociale coöperaties zetten Nicole en Raf een Vakschool op om mensen te bekwalen in dit nieuwe ambacht; zowel kartrekkers van burgerinitiatieven als beroepskrachten van (overheids)instellingen die te maken hebben met deze initiatieven. Zij krijgen training in:

- sociale grondrechten
- vaardigheden voor coöperatief denken en doen
- omgaan met het publieke domein
- persoonlijke ontwikkeling om rolbe-

stendig te handelen in hun nieuwe positie

- het duurzaam opzetten en vormgeven van een sociale coöperatie.

Sociale aandeelhouders

Met de training krijgen de burgerinitiatieven instrumenten waarmee ze baas kunnen blijven over hun eigen initiatief en om het duurzaam en democratisch in te richten. Gevaar schuilt er namelijk in dat de overheid of welzijnsinstellingen het initiatief overnemen. In Breda werd een oplossing gevonden in een sociaal aandeelhouderschap door de gemeente: die neemt deel aan de coöperatie voor ondersteuning zonder zeggenschap over te nemen. Ook is het instrument van het ‘Bijzonder Statuut’ ontwikkeld. Dat is een middel om als burgerinitiatief dat valt onder het privaat recht toch te voldoen aan waarborgen die het publiekrecht biedt: democratische besluitvorming, geen willekeur, gelijkheid, bescherming van minderheden en mensen in kwetsbare omstandigheden.

Meer info?

socialecooperatie.nl

—

Raf Janssen (Sociale Alliantie)

raf.janssen@home.nl

06-50202921

—

Nicole Estejé (Sociale Alliantie)

nicole@peer-m.nu

06-12994188

IEDEREEN WINT OP DE DAALHOEVE

Verstandelijk gehandicapten, buurtbewoners, ex-gedetineerden, moeilijk lerende kinderen; ze lopen allemaal door elkaar op de kinderboerderij Daalhoeve. Iemands achtergrond is er geen issue.

Dat is het succes van de kinderboerderij in de wijk Daalhof in Maastricht, die zes jaar geleden nog dreigde te sluiten tijdens een bezuinigingsronde van de afdeling cultuur- en milieueducatie van de gemeente.

Vlees en bier

Bewoners pikten de sluiting niet en besloten de boerderij zelf te exploiteren. Dat werd mogelijk doordat de gemeente zes zorgplekken onderbracht bij de boerderij en er een boerderijrestaurantje en –winkel mogelijk werden. Hierdoor bedruipt de kinderboerderij zichzelf voor de helft. De overheidsfinanciering betreft de zorgplekken.

“In het restaurant en de winkel verkopen we eigen producten van de boerderij of uit de omgeving; eigen vlees wordt ver-

werkt door een voormalige slager uit de buurt; groente van boeren uit de omgeving en bier gemaakt met honing van de bijenkorven rond de boerderij”, vertelt Loen Schroeders van de Daalhoeve.

Platte organisatie

Inmiddels lopen er honderd mensen rond – cliënten en buurtbewoners – en onderhouden ze ook andere plekken in de buurt en de stad. “Tenzij iemand ernaar vraagt, praten we niet over waar van iemand wel of geen last heeft”, zegt Loen. “Het gaat erom of je bij het team past, gedisciplineerd wilt werken en of er voldoende ondersteuning voor je is.” Door het succes van de Daalhoeve luidt nu het motto: hoe worden we groot door klein te blijven? Loen: “We willen een platte organisatie blijven en geen nieuwe zorginstelling worden.”

Meer info?

daalhoeve.nl

—
Loen Schroeders (Daalhoeve)
lschroeders@hetnet.nl
06-14287689

SOEP ALS BINDMIDDEL

In de wijken Welten in Heerlen en Broeksittard in Sittard werkt het gezamenlijk maken en eten van soep als bindmiddel. De wijk Welten kende altijd veel hoogopgeleide, rijkere bewoners. Alles werd door de gemeenschap geregeld. Door de verzorgingsstaat en financiële onafhankelijkheid hadden mensen elkaar steeds minder nodig en nam de onderlinge verbondenheid af. In de wijk Broeksittard woont een heel andere groep mensen.

Schakel

Gemeente Heerlen vroeg in 2015 wegens de Participatiewet een buurtsteunpunt te organiseren. Dat moest een schakel

worden tussen bewoners, mantelzorgers en het sociale domein. Zo ontstond het idee van een soepmoment in de buurt, ‘Kom eens op de Soep’, in het Gemeenschapshuis. Via het buurtblad ‘De Welterkoerier’ werd iedereen uitgenodigd. Tegenwoordig is de inloopmiddag een algemeen bekende plek waar mensen terecht kunnen voor vragen en hulp. Op de achtergrond is buurtsteun voortdurend bezig om buurtbewoners, verenigingen, organisaties en andere betrokkenen samen aan tafel te krijgen, zodat er stevige netwerken ontstaan die ten goede komen aan de leefbaarheid en levensloopbestendigheid van de buurt.

In Broeksittard kunnen buurtbewoners twee keer per maand op woensdag tussen 11.00 en 14.00 uur een gratis lunch krijgen. De lunch bestaat uit een verse kop soep met broodje en een kop koffie of thee. Het is een initiatief van het Wijkplatform Broeksittard, samen met de gemeente Sittard-Geleen, Gemeenschapshuis Broeksittard en de Levantogroep. Ook hier is het doel verbinding en ontmoeting in de buurt te stimuleren. Tijdens de lunchmiddagen kunnen buurtgenoten elkaar leren kennen, een praatje met elkaar maken, spellen spelen en activiteiten doen. Cliënten van de Levantogroep ondersteunen deze lunchmiddagen door te helpen bij de boodschappen, het bereiden van

IN 10 STAPPEN NAAR EEN BURGERINITIATIEF

In Maasbracht is een mooi voorbeeld van een burgerinitiatief: een grasveldje van 13 bij 21 meter in een zeer diverse wijk is samen met bewoners omgebouwd tot speelplek. Leuk voor de kinderen, maar ook goed voor de sociale cohesie in de buurt. Van successen kunnen we leren. Kernregisseur Wendy Rietra van de gemeente Maasgouw heeft 10 factoren op een rijtje gezet.

- 1 De gemeente heeft als regel dat ze niet zomaar geld geeft. Bewoners moeten wel overtuigen.
- 2 De gemeente bood wel ondersteuning in het kader van bevordering van burgerparticipatie.
- 3 Bewoners hielden zelf een handtekeningactie om het draagvlak voor het plan aan te tonen. Bewoners moeten zorgen voor de inrichting en het onderhoud.
- 4 De gemeente hielp de situatie in kaart te brengen. Zo bleek bijvoorbeeld dat het veldje niet van de gemeente was maar van een woningstichting. De gemeente bemiddelde.
- 5 Bewoners én gemeente investeerden

in communicatie met omwonenden van het veldje die in het verleden te maken hebben gehad met overlast gevende jongeren.

- 6 Speeltuinwerk Limburg werd benaderd voor expertise.
- 7 Een specialist in speeltuintoestellen adviseerde bij de keuze.
- 8 De gemeente sloot een overeenkomst met de woningstichting over het onderhoud en de inrichting van het stukje.
- 9 Sponsors werden benaderd voor financiering.
- 10 Met een aantal zorgplekken voor het onderhoud werd medefinanciering gevonden. Een buitenwijkteam (mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt) zorgde voor de inrichting en de beplanting.

“We hebben geleerd dat we de bewoners mee moeten nemen met het proces”, vertelt Wendy. “Bewoners wisten op een gegeven moment wanneer wat ging gebeuren. We zijn geen geldvoorzieners, maar we helpen in alle stappen richting het doel. Onze nadruk ligt op speelvoorzieningen. Als er ergens wordt gespeeld, dan komen ook de volwassenen bij elkaar

en krijg je meer een wij-gevoel.” Binnen driekwart jaar was het project van het Luikveldje in Maasbracht voltooid. De buurt is een speelplek rijker, maar vooral meer sociale cohesie en verschillende buurtactiviteiten.

Jeannette Janzen

secretaris Buurtnetwerk Wyckerpoort, Maastricht

‘Mensen mobiliseren’

“Het kan een uitdaging zijn om burgerinitiatieven van de grond te krijgen en vervolgens de gemeente te overtuigen. Maar het lukt, als je de mensen maar weet te mobiliseren. Of het nu is voor een park, speeltuin, of voor activiteiten rondom Halloween of Sint Maarten. Ik neem het idee voor een beweegtuintje mee; een plek waar mensen worden aangespoord om te sporten en bewegen, eventueel samen met een fysiotherapeut. Zoiets zou mooi passen in het nog te realiseren Stadspark Oost in Maastricht.”

Jack Koenen

Vrienden van de Schwienswei in Sittard

‘Soepmomentje’

“In het natuurgebied van de Schwienswei kunnen we als werkgroep een soepmoment inlassen tijdens de wandelingen die we organiseren. Ook op de wandelingen waarvoor we de gemeenteraadsleden gaan uitnodigen. Wanneer we brainstormen op locatie over de vraag ‘wat moeten we met de Schwienswei’ mét soep, zou dat wel eens tot heel verrassende resultaten kunnen leiden.”

GROENE VINGERS EN WARM CONTACT

Bewoners die groen in de buurt verfraaien en onderhouden, maken de gemeente mooier en bouwen zo ook aan verbindingen. Er zijn verschillende vormen in Limburg waarop mensen samen actief zijn. Met daadwerkelijk meer onderlinge contacten als product.

Warm contact

In Maastricht zijn ruim 200 publieke plekken in de stad waar bewoners de inrichting en het onderhoud doen. Een soort adoptiegroen dus, onder de noemer MijnGroenMaastricht. Van een boomspiegel en een geveltuintje tot een speelveldje. Liefst door meer bewoners samen, voor een zeker schema voor onderhoud, maar enthousiaste eenlingen worden niet afgewezen. Een adviesgroep bekijkt de aanvragen. Niet zomaar elke aanvraag komt erdoor. “Het kan op een plek zijn die belangrijk is voor de groene hoofdstructuur, die we graag zo houden”, legt Neeltje van de Braak van het loket van MijnGroenMaastricht uit. Inmiddels zijn er 153 aanvragen goedgekeurd.

Harde kern

In Landgraaf nam Karin Wingen van Buurtvereniging Gravenrode zelf het initiatief om het weinig onderhouden gemeentegroen in de nieuwe buurt te verfraaien. Samen met buurtbewoners en ondersteund door de gemeente werden fruitbomen geplant, rommel opgeruimd, samen met kinderen een insectenhotel gemaakt en liet een schaapherd uit de buurt het gras kort grazen. Karin: “Er wonen hier zo’n honderd mensen. Hiervan vormen 25 man de harde kern. Het is ingewikkeld om vrijwilligers bereid te krijgen voor alle activiteiten.”

Kansen bieden

De gemeente Heerlen zag dat er geen match was tussen het aanbod van beheer en onderhoud en dat wat de buitenwereld graag wilde. “Daarom is de Visie Buitenkans opgesteld”, vertelt Eugene Hodes, stadsdeelcoördinator B&O in Heerlen. De kernwaarde? Niet móeten, maar de kans krijgen om je in te zetten voor de omgeving. Bijvoorbeeld bloembakken die niet door de gemeente onderhouden konden worden en weg

Kim Bindels

Consulente CJG
(Centrum voor Jeugd
en Gezin, Westelijke
Mijnstreek)

Verbindende factor

“We zijn met het CJG net verhuisd van Sittard naar Geleen. Ik ben hier vooral om te zien wat wij als organisatie kunnen leren van andere initiatieven in de omgeving. In deze workshop zie ik hoe belangrijk een verbindende factor tussen de gemeente en de bewoners is. Het blijkt vaak lastig om elkaar te bereiken en ik denk dat wij daar een rol in kunnen spelen.”

moesten. Die zijn nu weer geplaatst en worden bijgehouden door de bewoners. Eugene: “Het is wel belangrijk dat er iets op papier wordt vastgelegd. Dat geeft iets meer body aan de gemaakte afspraken.”

Meer info?

mijngroenmaastricht.nl
Neeltje van de Braak
(MijnGroenMaastricht)
neeltje.van.de.braak@maastricht.nl
06-15029331

—
bvgravenrode.nl
Karin Wingen
(Buurtvereniging Gravenrode)
karin.wingen@gmail.com
045-5422756
—
heerlen.nl/buitenkans
Eugene Hodes
(stadsdeelcoördinator B&O Heerlen)
e.hodes@heerlen.nl

SAMEN VRAAGSTUKKEN
TE LIJF IN TOEKOMST-LAB

Je kunt lang praten over de grote maatschappelijke vraagstukken die op ons afkomen. In Limburg komen inwoners, maatschappelijke organisaties (onderwijs, welzijnsorganisaties, vrijwilligersnetwerken, enzovoorts) en overheden samen in toekomstlabs om al doende te ontdekken hoe je elkaar kunt versterken in het zoeken naar de oplossingen.

Ontwerpendenken

“Het gaat in de toekomstlabs niet zozeer om de antwoorden op deze vraagstukken, maar wat je van elkaar leert als je samenwerkt”, zegt Ger Keijsers van het toekomstlab in Horst aan de Maas. De kunst is volgens Ger om mensen in een gemeenschap die iets willen op een bepaald terrein bij elkaar te zetten. Vervolgens gaan die mensen onderzoeken, elkaar begrijpen en elkaar versterken. Ger: “Je stimuleert in de labs door middel van het ‘ontwerpendenken’ om van praten naar actie te komen.” Zo ontwikkelen nieuwe bewoners (statushouders,

andere nieuwkomers) in Gennep samen met het lokale museum een tentoonstelling over ‘hun verhaal’. De conclusie van Ger: “Een goed beleid is niet genoeg, mensen moeten de handelingsruimte aan tafel ervaren.”

Maastricht

Met andere woorden: niet denken, maar gewoon doen. Ook in Maastricht is een soortgelijk concept ontwikkeld: Maastrichtlab. Sven Cimmermans: “Veel ideeën eindigen in een ideeënbusje bij de gemeente. Het lab is bedoeld om bij aan te kloppen. We kijken net wat breder naar zaken waar je vaak direct een ‘nee’ op zou krijgen.” Het Lab is daarmee een grenswerker, een verbinding tussen twee werelden. Enerzijds de gemeente, anderzijds de inwoner die een leuk idee heeft. Essentieel is het mandaat vanuit de gemeente om als toekomst-lab aan de slag te kunnen, anders stranden de ideeën alsnog, weet Sven inmiddels. “Benaderbaarheid is een sleutelwoord.”

VLIEGWIEL VOOR BOTTOM-UP IDEEËN

Stel: je wil in de wijk een speeltuin realiseren, een trapveldje, buurt huis of misschien een groot project, zoals het opnieuw inrichten van een park. Of het nu een klein of groot project is, hoe pak je het concreet aan, wat heb je allemaal nodig, hoe kun je de financiering rond krijgen, wie kan helpen, en hoe ga je te werk?

Helpende hand

De KNHM (Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij) biedt een helpende hand. “We zijn er voor de burger”, zegt Maurice Bergmans van de KNHM. De KNHM laat burgerinitiatieven groeien en biedt kosteloos kennis, inspiratie en

een netwerk aan. In ‘bewonersbedrijven’ wordt mee-geïnvesteerd, professionals van de KNHM van diverse achtergronden helpen actief mee. “Bijvoorbeeld met het maken van een businesscase, of het begeleiden van het proces. Maar we kunnen ook technische kennis inbrengen. Voor bouw- en infrastructuurprojecten schakelen we ingenieurs in van Arcadis en andere specialisten, zoals architecten of verkeersdeskundigen. Daardoor kunnen burgers hun plannen sneller in werkelijkheid omzetten.”

Meedenken en meedoen

Aan de hand van twee cases - twee projecten waar in de praktijk ook echt aan

Frank Coenen

buurtbeheerder
ZOWonen

Onafhankelijk

“Wat mij opvalt is dat er een flink spanningsveld is tussen de wijken, burgers en overheden. Ik denk dat het goed is dat er ruimte is voor initiatieven en om te experimenteren. Tegelijkertijd denk ik dat het belangrijk is dat die labs niet te veel gestuurd worden vanuit de overheid om de onafhankelijkheid te bewaren. Juist om die schottenstructuur te vermijden.”

Meer info?

gewoongoedsamenleven.nl/krachtenbundelen/2018/toekomstlab-venlo/

—
Ger Keijsers (Horst aan de Maas)
g.keijsers@horstaandemaas.nl
06-20054703

—
maastrichtlab.nl
Sven Cimmermans (Maastrichtlab)
info@maastrichtlab.nl
043-3505396

gewerkt wordt - gaan deelnemers aan de slag. “We focussen hoofdzakelijk op twee dingen: wat doet de KNHM precies, en hoe gaat het in zijn werk? Deelnemers kunnen actief meedenken, vragen stellen en ideeën aandragen”, zegt Maurice Bergmans.

Meer info?

Pieter Rozema (KNHM)
pieter.rozema@knhm.nl
06-27060742

—
Maurice Bergmans (KNHM)
maurice.bergmans@hetnet.nl
06-24113435

DE RUIMTE VAN VERLOREN PLEKKEN

Door de sluiting van de mijnen vielen gaten in de identiteit van Heerlen. Door de krimp vallen nu ook gaten in het landschap, vooral in Heerlen-Noord. Flats worden afgebroken en er komt niets voor in de plaats. Een transformatieproject biedt op plekken ruimte voor bewonersinitiatieven.

Het transformatieproject Gebrookerbos – ontstaan in 2014 – wil van deze gaten een open ruimte maken voor de bewoners daar. Ruimte, die mogelijkheden biedt voor micro-initiatieven waarin de buurtbewoners door zelf te ondernemen, te participeren en te ontmoeten het vertrouwen kunnen terugwinnen. Dit burgerondernemerschap is nodig om Heerlen-Noord op te tillen naar een hoogwaardig economisch en dynamisch gebied.

Methodes Gebrookerbos

In mei 2016 ging het onderzoek 'Methode Gebrookerbos' door Neimed van start voor een periode van vier jaar om inzicht te krijgen in de overdraagbaarheid en effectiviteit van dit transformatieproject. Het zou kunnen dienen als generieke methodiek voor andere krimpregio's. Het ging hier dus om een pilot.

Nieuwe rollen

In diezelfde tijd is een 'brooker' aangesteld, met de volgende rollen:

- 1 ondersteunen van burgerinitiatieven;
- 2 engagementmarketing (burgers stimuleren om met ideeën voor een open ruimte te komen);
- 3 kennisdeling, door bijvoorbeeld het organiseren van themabijeenkomsten. Verder is er een nauwe samenwerking tussen de 'brooker' en de onderzoeker, waardoor het project vanaf het begin geëvalueerd wordt. De gemeente Heerlen stelde een accountmanager aan, die de micro-initiatieven begeleidt op procedureel en planologisch gebied.

Stand van zaken

Sinds de start van Gebrookerbos in 2014 zijn 38 burgerinitiatieven ontstaan vanuit eigen ideeën van bewoners of ondernemers uit Heerlen-Noord. Inhoudelijk sluiten deze initiatieven aan bij de thema's: natuur/wildernis, stadslandbouw en toerisme/recreatie.

Meer over IBA Parkstad

Samen met bewoners en ondernemers maakt IBA Parkstad beter. Het platform 'Bewoners maken Parkstad' gaat om bewoners verbinden en elkaar inspireren. IBA Parkstad brengt mensen bij elkaar en samen wordt er aan een mooiere omgeving gewerkt.

CAMPER ALS MOBIELE ONTMOETINGSPLEK

De tijd dat bewoners braaf naar een kantoor moesten voor informatie en gesprek, ligt achter ons. In Maastricht worden de bewoners opgezocht in hun wijk waar ze 'thuis' zijn, met Us Mobielke, een mobiele ontmoetingsplek. De initiatiefnemers vergelijken het met de oude dorpspomp, waar buurtgenoten bij elkaar komen. Onder het motto: inspiratie op locatie.

Laagdrempelig

De mop is een omgebouwde camper. Hierin, of ervoor onder de luifel, kunnen mensen worden ontvangen. Partners waarmee de mop samenwerkt, krijgen de mogelijkheid hun doelgroep op een

Meer info?

Kelly Damoiseaux
k.damoiseaux@heerlen.nl
045-5604683

Sil Bracke

Woonconsulent
ZOwonen
Sittard-Oost

'Ook in Westelijke Mijnstreek zijn gaten'

"De krimp in de Westelijke Mijnstreek is minder sterk dan in Parkstad, maar ook hier is sprake van een grote transformatie. Hoogbouw wordt afgebroken en er komt laagbouw voor in de plaats. Duurzame, mooiere en betere huizen. Maar niet alle ruimte wordt weer bebouwd. Op kleinere schaal is er ook in Sittard-Geleen verloren ruimte. Het steunen van burgerinitiatieven om invulling te geven aan deze verloren ruimte is onze maatschappelijke opgave."

laagdrempelige en toegankelijke manier te ontmoeten. Er is een statafel om buiten neer te zetten, een whiteboard en magneet-strips. "Zo kunnen bijvoorbeeld wijkteams of de politie iets laten zien", legt Jules Peters van Trajekt uit. Jules rijdt zelf de bus, ondersteunt de partners in hun werk en biedt ondersteuning bij het gebruik van de platforms www.maas-trichtdoet.nl en www.wehelpen.nl.

Gelijkwaardig

Via het laagdrempelige Us Mobielke kunnen direct gesprekken met mensen worden gevoerd en buurtbewoners gestimuleerd worden om actief te worden in hun buurt. Jules: "De doelgroep zit

DOENDENKEN IN DE WIJK

Kennis kan je helpen, maar kan ook hinderen, om open een gesprek met iemand in te gaan. Voorbeeld: zijn er veiligheidsproblemen in de wijk, dan heb je als professional snel de neiging in het gesprek daarnaar te vragen. Daarmee krijg je antwoord op wat in jouw gedachten leeft. Maar wat leeft nu bij mensen zelf? Maatschappelijke kwesties kunnen veelomvattend en complex zijn, waardoor het lastig is om passende oplossingen aan te reiken. Hoe kun je open, nieuwsgierig en zonder eigen 'bril' of agenda een gesprek voeren met betrokkenen?

Daar is een methode voor bedacht. Design Thinking geheten, of 'doendenken'. Met een aantal vaardigheden in gesprekstechnieken stap je heel anders een gesprek in. Vaak zijn er meer perspectieven dan je denkt en zit er meer in een verhaal dan je verwacht. Zo kom je achter de vraag achter de vraag. In plaats van een kant en klare oplossing aan te bieden, krijg je achterliggende problemen boven tafel.

niet alleen in het centrum maar juist in de wijken van de stad." Een gesprek in de eigen, vertrouwde buurt creëert ook eerder een sfeer van gelijkwaardigheid dan een officiële bijeenkomst op een kantoor, ver van thuis.

Meer info?

trajekt.nl/initiatief/mobiele-ontmoetingsplek-mop

Jules Peters (Trajekt)
jules.peters@trajekt.nl
06-28952525

Pep Peperkamp (Trajekt)
pep.peperkamp@trajekt.nl
06-52807590

Eén zo'n techniek is storylistening en storytelling. Stel open vragen, zonder een bepaalde richting of een onderwerp op te sturen. Vraag bijvoorbeeld hoe het in de wijk gaat. Ga vervolgens in op specifieke situaties. Daaruit kun je patronen ontdekken. Mogelijk kom je dan tot een andere definitie van het probleem, en zo ook tot een andere oplossing. "Als professionaal denk je vaak al veel over een wijk te weten", legt gebiedscoördinator Vincent Anker van de gemeente Eindhoven uit. "Maar dat kan in de praktijk tegenvallen."

Een tweede techniek is een andere manier van aan elkaar voorstellen. Standaard is je naam en functie te noemen. Maar vraag eens de ander wat die een fantasie cadeau zou vinden. Dat zegt iets over iemands karakter. En dat levert een gedachteverandering ten opzichte van de veronderstellingen waarvan je anders uit zou gaan.

Deze gedachteverandering kun je ook toepassen vanuit het perspectief van verschillende stakeholders, vertelt Vincent. "Gaat het bijvoorbeeld over overlastgevende jongeren, dan moet je die betrekken bij het vinden van de oplossing"

Marjon Hermans

Coördinator
vrijwilligersorganisatie
De Brug

'Patronen herkennen'

"Designdenken kende ik nog niet, maar ik zou het zeker graag willen inzetten in onze organisatie, waar we onze cliënten helpen met sociale netwerkversterking. Het mooie is dat je door op het eerste gezicht heel verschillende casussen naast elkaar te leggen, tóch patronen kunt ontdekken. Je maakt het daardoor breder én tegelijkertijd kun je er dieper op ingaan."

Meer info?

Vincent Anker (gemeente Eindhoven)
v.anker@eindhoven.nl
06-15309249

Vera Winthagen (Eindhoven)
v.winthagen@eindhoven.nl
06-34699861

Mariken Bollen (Connecting2create)
marikenbollen@gmail.com
06-28427809

BUS HAALT MENSEN ACHTER DE GERANIUMS VANDAAN

Op initiatief van de provincie Limburg is de 'Wensbus' gelanceerd: een vervoerssysteem voor mensen die niet in aanmerking komen voor doelgroepvervoer, voor wie het openbaar vervoer niet toereikend is of ingewikkeld vanwege ouderdom. Er rijden inmiddels 25 bussen en auto's in Limburg.

Korte ritjes

Ger Joosten (Lid begeleidingsteam, Vereniging Kleine Kernen Limburg): "In 2014 begonnen we een proef met zes bussen. Het doel was om mensen te vervoeren over een korte afstand. Ritjes waarvoor mensen vaak afhankelijk waren van de buurvrouw of de schoondochter. Nu werden er vrijwilligers voor ingezet."

Vrijwilligers

Het vinden van de vrijwilligers gaat boven verwachting goed, ervaart Ger. Per bus zijn er zo'n twintig tot dertig mensen nodig en omdat men elkaar goed kent, is men over het algemeen wel bereid om per twee weken een dagdeel in de bus te rijden. "Bij een project heeft de coördinator overal aangebeld. Of er behoefte was aan een Wensbus en zo ja, of ze chauffeur wilden zijn. Een goede organisatie en iemand die de kar trekt, is wel belangrijk."

Elkaar helpen

Binnenkort zijn er informatiebijeenkomsten in Zuid-Limburg om de behoefte in deze regio te peilen. Ger verwacht dat dat ook hier het geval zal zijn. "Uit de eerste evaluaties bleek dat 75 procent van de reizigers de reis niet gemaakt zou hebben zonder Wensbus. We hebben mensen achter de geraniums vandaan gehaald en weer naar de wijkcentra gebracht."

Meer info?

vkkl.nl
info@vkkl.nl
 077-3978503

EIGEN BEHEER IN DE BUURT

Kan het in jouw appartementencomplex schoner, groener, beter en wil je samen met je burens de handen uit de mouwen steken? Dat kan. Ook als je huurder bent bij een grote woningcorporatie als Wonen Limburg.

Soms komt er een telefoontje binnen bij de woningcorporatie: de servicekosten zijn wel erg hoog geworden. Dan heeft woningcorporatie Wonen Limburg een oplossing: zelf aan de slag. Ze hebben een vorm van zelfbeheer bedacht waarbij bewoners samen de schoonmaak of het groenbeheer op zich nemen tegenover lagere lasten. "Het voordeel is dat er ook sociale cohesie ontstaat tussen de bewoners onderling", legt Wildert Schuuring van Wonen Limburg uit. "Je hebt wel een bepaald type nodig dat bereid is om de kar te trekken."

Van onderop

Het is altijd lastig, want hoe ver ga je? Bij deze woningcorporatie staat voorop dat de bewoners het zelf moeten willen en

zelf het initiatief moeten nemen. "We willen dit jaar naar dertig appartementencomplexen waar zelfbeheer geldt." Lastig omdat ze zelf niet actief bewoners benaderen. "We zijn altijd op zoek naar haakjes. Mensen die niet tevreden zijn en denken dat iets beter kan, bijvoorbeeld. We stimuleren onze medewerkers bij Wonen Limburg om die haakjes te zoeken."

Durven loslaten

Ontevreden over de schoonmaakdienst? Dan mogen bewoners met een bepaald budget ook zelf schoonmaak (goedkoper) inkopen. Wildert: "Ze hebben op die manier zelf de kwaliteit en de norm van wat er schoongemaakt moet worden in handen." Als de spinnenwebben aan het plafond hangen, wordt dat hun eigen probleem. "Je moet als woningcorporatie durven los te laten. Bewoners zijn heel goed in staat om dingen zelf te regelen", zegt Wildert die meent dat hetzelfde principe geldt voor allerlei soorten buurtinitiatieven.

Pim Hoefnagels

regisseur
 Leefbaarheid
 gemeente Nederweert

'Meedenken over omgeving'

"Je ziet steeds meer de tendens dat inwoners de kans krijgen om mee te denken over hun directe omgeving. Je merkt ook de frustratie als mensen zien dat er dingen niet gebeuren. Vanuit mijn werkveld zie ik wat het opbrengt als je het initiatief bij de bewoners legt. Alles wordt een beetje mooier, zelfs als dat financieel iets moeilijker ligt."

Meer info?

Wildert Schuuring
 (Wonen Limburg)
wildert.schuuring@wonenlimburg.nl
 088-3850800

DOE MEE MET KERN MET PIT

In de door KNHM georganiseerde wedstrijd Kern met Pit staat deze uitdaging centraal: bedenk een initiatief dat ten goede komt aan je straat,

buurt of wijk en zorg ervoor dat je het idee binnen een jaar verwezenlijkt.

SPIEL-X-TALKS

Waarom lukt het een groep mensen niet om mee te doen in de samenleving? Vijf voorbeelden van hindernissen in korte presentaties.

HEEL WEERT WENST

Van theater tot participatie

Weert kent een ludieke manier om te horen waaraan bewoners behoefte hebben en ze te activeren. Het draait om kunst en cultuur. Niet ambtenaren, maar een artistiek team bestaande uit een theatermaker, een vormgever en een productontwerper trekt met een 'Wensfabriek' (een mobiele installatie) de wijken in.

Wanneer de Wensfabriek de wijk ingaat, laat het artistiek team bewoners wenskaarten invullen. Op basis daarvan maakt het een analyse van het aanwezige aanbod, wat de wensen zijn die door meerdere bewoners worden gedeeld. "Die bewoners

bringen we met elkaar in contact. Zo worden initiatieven aangewakkerd en bewoners met elkaar verbonden", legt Patricia Peters uit. Denk aan een theatervoorstelling of een creatieve samenkomst van allochtone vrouwen.

Het team helpt de groepjes hun ideeën concreet te maken. Zij zijn verantwoordelijk maar kunnen rekenen op ondersteuning. Zo werd een schutting bij een school in Stramproy aangewezen voor kunst. Zestien groepjes op school gingen een competitie aan voor het ontwerp. Bewoners hielpen mee het winnende ontwerp te realiseren, waarbij twee scholen samenwerkten.

Ideeën die niet zijn geselecteerd, worden doorgespeeld naar wijkorganisaties, die daarmee interessante informatie hebben over wensen in de wijk.

In Meijel doen dorpsondersteuners huisbezoeken. "Aan de keukentafel wordt vastgelegd wat mensen nodig hebben, maar tegelijk krijgen de ondersteuners zicht op andere problemen die vaak achter een vraag zitten", zegt Hay Mulders, dorpsondersteuner in America. De ondersteuners zijn vertrouwd en krijgen zo een kijkje achter de voordeur. Ze herkennen bijvoorbeeld eenzaamheid.

Een sociale kaart toont alle zorgaanbieders in het dorp en welke mensen zich inzetten. De dorpsondersteuners komen met professionals aan tafel en bespreken – zonder verslaglegging – situaties, waar het contact vroeger formeel was. Dat schakelt snel. "We hebben contact met corporaties en andere organisaties", zegt Marina Kersten, dorpsondersteuner in Meijel. We zien niet alleen zorgvragen, maar bijvoorbeeld ook dat een oudere vrouw graag haar tuin gedaan wil hebben en zo ook aan sociaal contact kan komen."

DORPSONDERSTEUNERS

Intermediairs zonder drempels

Dorpsondersteuners, zoals in America en Meijel, vormen de schakel tussen bewoners en organisaties. Waar mensen met een vraag en met een aanbod naast elkaar kunnen wonen zonder het te weten, zijn dorpsondersteuners door hun netwerk in staat die te koppelen.

In America kwam de vraag vanuit het gezondheidscentrum 't Laefhoês om dorpsondersteuners in het leven te roepen. Er werd een dorpsdagboek, 'De kracht van America', samengesteld met wat wie nodig heeft en kan bieden. Tevens kwam er een dorpscafé. De ondersteuners zijn bekend in het dorp en kunnen op een groot netwerk een beroep doen. 'Laagdrempelige intermediairs' noemen ze zichzelf.

BURGERPARTICIPATIE

Hoe kom je voorbij de inspraak

In 2013 gebruikte koning Willem-Alexander het woord 'burgerparticipatie' in zijn kersttoespraak. Overheden denken dan aan 'inspraak', maar vaker gaat het om initiatieven van bewoners in hun wijk of dorp. Overheden veranderen maar lastig mee in denken met de participerende burgers. Terwijl die harder nodig zijn dan ooit, nu groepen steeds meer in een bubble zitten en uit elkaar groeien.

Bewoners verenigen zich al in initiatieven, zonder op de overheid te wachten. De zorgcoöperaties (inmiddels 500 in Nederland), de wijkenergiecoöperaties, broodfondsen, stadslandbouw, de 'stadsdorpen'. Het wordt tijd dat de overheid daarop weet aan te sluiten. Het stadhuis schiet al snel terug in systeemdenken. Met de excuusbingo: 'kan niet volgens het plan', 'we hebben geen tijd', 'heeft u al het formulier ingevuld', 'geen geld' enzovoorts.

"Als het om een paspoort gaat, is het duidelijk: de overheid is eigenaar", vertelt Ben van Essen, oud-wethouder van Sevenum. "Maar bij een dorps huis zijn de gemeente en partners eigenaar, en bij de inrichting van carnavalswagens speelt de overheid helemaal geen rol."

Juist waar de burger initiatiefnemer is, loopt de overheid nog achter. Ben: "Als spil zit je tussen de systeemwereld en de menswereld in. Spillen komen op het stadhuis en komen de regeltjes tegen." Er zijn voorbeelden hoe het anders kan. In gemeente De Marne (Groningen) vertellen alle wijkinitiatieven op één avond wat ze doen. Als verantwoording en ter inspiratie naar anderen toe. In de gemeente Peel en Maas zijn er dorps-overleggen: wanneer een dorp geld over houdt voor zorg, mag ze dat bedrag in de eigen gemeenschap investeren.

Communicatie is volgens Ben van Esser de crux. "Dat moet een volwaardig onderdeel worden van het gemeentelijk repertoire." Maar ook burgers moeten een omslag maken, want velen denken dat de overheid alles moet doen, want ze betalen al belasting. Ben pleit ervoor dat een initiatief ook een breed draagvlak heeft; niet alleen van de witte, hoogopgeleide bewoners.

LAAGGELETTERDHEID

Juist onder NT1 verborgen problemen

Uw – is in alle landen - . Voor – landen heeft u – ook een – nodig. U kunt dit het best – bij uw – of de – (of -) van het land waar u – gaat.

Zo leest iemand die laaggeletterd is een tekst: gaten vallen in de tekst doordat woorden onbekend zijn. Nederland telt 2,5 miljoen laaggeletterden van 16 jaar en ouder. Nee, dat zijn niet allemaal mensen zonder Nederlandse afkomst: 35 procent maar. Van de laaggeletterden heeft slechts 57 procent een baan. Laaggeletterden functioneren op een taalniveau 1F; vergelijk-

baar met einde basisschool. Dan stuiten ze op veel obstakels. Een treinkaartje kopen, een werkbriefje lezen, je kind voorlezen. Dan val je terug op smoesjes. 'Kun jij dat formulier invullen, ik moet weg.' Of je gaat slordig schrijven.

Mensen die Nederlands als tweede taal hebben, worden makkelijker bereikt dan de 'NT1'- mensen. Die vallen niet op. Stichting Lezen en Schrijven leert professionals laaggeletterdheid te herkennen bij mensen, welke trucjes en smoesjes ze gebruiken en hoe je ze erop kunt aanspreken. "Het zijn vaak mensen van wie je het niet verwacht", weet Najim Adda van Stichting Lezen en Schrijven. "Ze weten hun probleem goed te bedekken. Mensen uit hun omgeving zijn vaak verrast als ze na jaren erachter komen dat iemand laaggeletterd is."

COMMUNITY

Uit de stilte via Quiet

Sinds 2017 kunnen ook mensen in een armoedesituatie hun talenten ontdekken en ontwikkelen, dankzij de Quiet Community. Die werft lokale sponsors en biedt via een digitaal systeem haar leden om beurten een bijdrage om iets te kunnen wat ze anders zichzelf niet kunnen kunnen veroorloven – een etentje, een tweedehandsfiets, een knipbeurt. Mensen kunnen hun talenten inzetten, bijvoorbeeld als vrijwilliger, om zo ook zelfvertrouwen te krijgen.

"De aanpak van Quiet Community is dus enerzijds verzachten en anderzijds stimuleren. Het helpt mensen van een zielig imago af. Basis van empowerment is dat mensen zelf tot acties komen, vanuit eigen drijfveer", zegt Kees Smit van Quiet.

Alleen al door lid te worden, raken mensen in een armoedesituatie betrokken bij de samenleving, een community. Leden ontmoeten elkaar op de inloopdagen van de Community. Daarnaast zorgen de diensten over en weer voor meer sociale samenhang in een gemeenschap. Samen kunnen ze verder komen en uit de vicieuze armoedecirkel raken.

SPIL IN DE WIJK 2018 IN BEELD

Ruim 220 spillen bestormden op de langste dag van het jaar de burcht van kasteel Limbricht. De tweede editie van Spil in de Wijk om kennis te delen en kennis te maken tijdens workshops en daarbuiten.

‘RADICALE VERBINDINGEN NODIG’

“Vorig jaar maakten Nederlanders 36 miljoen reizen, verdeeld over 13 miljoen mensen, dus drie per inwoner; 4 miljoen mensen wilden of konden niet op vakantie. Ik zie een toeneemende tweedeling. Problemen klonteren samen in een deel van de samenleving. Sinds 2011 verhuren woningcorporaties alleen nog huizen aan huishoudens met een maximum bruto inkomen van 36.000 euro. Daardoor zie je de financiële draagkracht van wijken afnemen. Verwarde personen zijn bij ons inmiddels kind aan huis. Via sociale media spreken alleen mensen met hetzelfde gedachtegoed elkaar nog. ‘Sterk’ en ‘kwetsbaar’ vinden elkaar lastig. Er zijn radicale verbindingen nodig buiten de eigen ‘soort’ en buiten de eigen wijk, want daar heeft je buurman zelf ook problemen, waardoor er weinig draagkracht is om jouw problemen op te vangen. Spillen in de wijk kunnen daar een rol in vervullen.”

WIM HAZEU
Directeur-bestuurder Wonen Limburg

Cisca is ‘de spil in het zonnetje’.
In Wyckerpoort (Maastricht) brengt zij iedereen bij elkaar. Bekijk **HIER** haar film!

Wie zijn deze ridders?
Bekijk alle ridderfoto's tijdens SIDW18 **HIER**

Tijdens de netwerkconferentie Spil in de Wijk doe je nieuwe ideeën, inzichten en contacten op. Wat ga daarmee doen? Zeven deelnemers vertellen.

WAT NEEM IK MEE...

Contact leggen

“Ik blijf doen wat ik deed: verbinding zoeken met professionals en organisaties. Deze dag geeft veel inspiratie. Zo heb ik een aantal mensen ontmoet met wie ik zeker contact ga opnemen om samen te werken. Bijvoorbeeld met de gemeente Eindhoven, ik ben benieuwd naar hun ervaringen met gebiedsgerichte aanpak binnen het sociale domein.”

ANOUK HARLE

Maatwerker Gemeente Sittard-Geleen

Goed luisteren

“Ik werd weer even herinnerd aan het belang van goed luisteren: wat zijn precies de wensen van de ander, met wat voor vragen zitten ze? Het is belangrijk om mensen zelf hun vraag te laten stellen en niet voor ze in te vullen. Nog een mooie ontwikkeling: laat ideeën van onderop komen, in plaats van iets op te leggen van boven. Dat is veel effectiever.”

ILKE WILLEMS

Maatwerker Gemeente Sittard-Geleen

Niet alleen

“Ik heb veel variaties gehoord op wat ik aan het doen ben bij mij in de buurt. Er zijn veel mensen bezig met dezelfde thema's. Soms voelt het in de wijk alsof ik alleen tegen de bierkaai vecht, maar iedereen is op zoek naar buurtparticipatie. En iedereen doet het anders, er zijn verschillende antwoorden. Ik weet inmiddels: ze zijn allemaal goed, niets is fout.”

THEO LATTEN

Stichting Buurtbeheer Zeswegen - Nieuw Husken (Heerlen)

Energie

“Op zo'n netwerkconferentie kan ik nieuwe inzichten toetsen aan mijn eigen kennis. Je moet ervoor waken dat je niet denkt dat je de waarheid in pacht hebt, je moet altijd open staan voor nieuwe ideeën. Neem bijvoorbeeld mantelzorgers: daar denk je snel dat het goed mee gaat, maar ook die verdienen aandacht.”

RON SCHMITZ

Wijkagent Sittard-Geleen (Baandert, Overhoven, Industriepark-Noord)

Initiatief nemen

“Ik heb veel dingen gezien waar ik wat mee kan. Een bus om letterlijk de wijk in te gaan en mensen op te zoeken. Hoe hulpverleners vaak oplossingsgericht denken bij eenzaamheid en de oorzaak vergeten. Ik realiseer me dat het heel belangrijk is om initiatief te nemen en niet af te wachten totdat mensen naar jou toe komen. Ik kijk ernaar uit deze lessen in de praktijk toe te passen.”

MONIQUE KOREVAAR

Buurthuismedewerker Daelzicht (Heel)

Creatieve insteek

“Als opbouwwerker ben ik steeds bezig met hoe ik mensen bereik: hoe leg ik de verbinding, hoe haal ik naar boven wat ze willen? Het kan op verschillende manieren, maar de artistieke, creatieve insteek die ik in Weert zie, vond ik mooi en het is ook iets wat je makkelijk kunt toepassen in andere gemeentes.”

KARIN KAMPS

Stichting Menswel, Echt-Susteren

Kwetsbare mensen helpen

“Die Wensbus vind ik nou een mooi initiatief. In elke gemeente wonen wel kwetsbare burgers, mensen die eenzaam zijn, of met een beperking. Dan kun je wel bedenken dat ze overal aan mee moeten doen, maar als ze geen vervoer hebben, dan ben je letterlijk nergens.”

FRANCIEN HEUSSEN

Cliëntondersteuner MEE Gemeenten Gulpen en Vaals

Doenja Urlings Jadoen, moderator / projectleider Spil in de Wijk

‘Mensdenken’

Dromen, denken, durven en doen: Spil in de Wijk is voor en door Spillen. Het thema ‘Mag ik met je meedoen?’ zag ik vandaag overal terug. Spillen krijgen energie van ‘werk buiten’ en willen hun organisaties mee krijgen in ‘mensdenken’. Systeemdenkers lopen achter ontwikkelingen aan.

In 2017 ging SIDW over ‘wat doet een spil?’ en ‘decentralisatie’. Dit jaar over ‘inclusiviteit’ en ‘aansluiten bij mensen’. Komen burgers meer aan het stuur? Aan het 2019-thema gaan we -gevoed met inspiratie en energie- werken. Uitdaging SIDW19 is: verbreding van de groep mogelijkmakers (qua sectoren en Limburgse regio's). Tot 20-6-2019!

Bewonersinitiatieven aan de macht

Joop Hofman van Rode Wouw is landelijk bezig met participatie. Net als vorig jaar gaf hij een review op Spil in de Wijk.

Spil in de Wijk is een beweging die nieuwe sociale ontwikkelingen markeert. Ze zijn niet trendsettend, meer 'trendcatchend'. Alleen je moet er goed naar kijken. Spil in de Wijk 2018 kende als thema 'Mag ik met je meedoen?', de perfecte vraag. Die meer lading met zich meeneemt dan de vraag zo lijkt te doen. Omdat de hele dag het begrip macht rond zoemde, zonder dat iemand het noemde. Het meest genoemde woord was 'verbinding'. En iedereen bindt en verbindt wat af, of zit in een verbandje. Maar kan je neutraal verbinden? Of machtsvrij verbinden? Wie verbindt wie en waartoe?

Eigenaarschap is het nieuwe woord; een woord dat wat minder politiek geladen of gevoelig klinkt dan zeggenschap.

In de workshop over bewonersinitiatieven kon de adviseur niet vaak genoeg zeggen dat hij geen projectleider is – "de bewoners zijn leidend". Dus besloot de gemeente eerst het gemeenschapshuis en de gymzaal van Wellerlooij te sluiten, de bewoners gingen deze toen maar zelf bouwen. Met vier ton aan geld bouwden ze een nieuw dorpsgebouw, dat nu 1,8 miljoen waard is. Ofwel $T \times E = R$ (talenten \times eigenaarschap = rijkdom). De talenten worden letterlijk ver-kapitaliseerd. En de publieke geldstromen blijven in de gemeenschap. In plaats van aan-besteden wordt het in-besteden.

De prachtige ontwikkelstrategie Gebrookerbos in Heerlen kent alleen maar eigenaarschap van inwoners, de professionals zijn daar streng in. "We vragen geen ideeën en projecten, we bieden nog in te vullen ruimte aan." Ze kunnen anekdotisch vertellen hoe ze hun systeemcollega's op afstand houden. Door te jongleren met de machtsuitingen van het systeem: regels en beleid, omdat eigenaarschap van het stukje buurtgrond of van het idee betekent dat de macht bij de eigenaar ligt. En niet bij de eigenaar van de regels.

Eigenaarschap betekent in 2018 meer dan alleen zelf doen, eigen verantwoordelijkheid nemen, maatwerk leveren of goedkoper uit zijn. Het is vooral zelfsturing. Als bewoner ga

je erover. Jij hebt de sleutel, niet de gemeente, de school, de woningcorporatie of een ander. Niet het beleid of stelregels van de gemeente gelden. Eigenaarschap is zeggenschap en dat maakt bewonersinitiatieven politieker dan ooit.

Zelfs het wonderwoord 'verbinden' wordt politieker. Er valt nogal wat te verbinden buiten de bubbles van gelijkgezinden. Tussen arm en rijk, hoog opgeleid en geen diploma, gezond en kwetsbaar, werk en geen werk, wel of niet kunnen sporten, enzovoort. Verbinden gaat in 2018 verder dan 'de buurt een beetje mooier maken', 'werken aan samenhang' of 'elkaar kennen'. Het gaat om werken aan sociale breuklijnen, machtsverhoudingen, dus politiserend. Dat maakte Spil in de Wijk 2018 duidelijk zonder het hardop te zeggen. Dan is de kreet 'Mag ik met je meedoen?' perfect maar ook broodnodig om samen en met elkaar mee te kunnen blijven doen.

JOOP HOFMAN
rodewouw.nl

SPIL IN DE WIJK ON TOUR

**14/9/2018: SITTARD-GELEEN – 3/10/2018: HEERLEN –
8/11/2018: MAASTRICHT – DEC. 2018: ROERMOND EN...
SAVE THE DATE VOOR SIDW19: DONDERDAG 20/6/2019.**